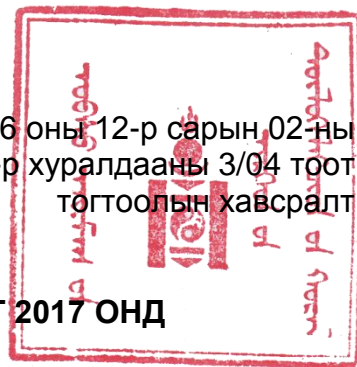

Аймгийн ИТХ-ын 2016 оны 12-р сарын 02-ны
өдрийн 03-р хуралдааны 3/04 тоот
тогтоолын хавсралт

**УВС АЙМГИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2017 ОНД
ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ**

НЭГ. НИЙГМИЙН ХӨГЖИЛ

1.1 Хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн чиглэлээр:

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжин, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт хүргэж, ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулна.

- 1.1.1 Ажилгүй иргэдийн судалгааг нарийвчлан гаргаж, ажлын багтаамж ихтэй үйлдвэрлэл, үйлчилгээг дэмжин хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, мал багатай өрхийг дэмжих малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, 200-аас доошгүй шинэ, 500-аас доошгүй байнгын болон улирлын ажлын байр бий болгоно.
- 1.1.2 Аймгийн хөдөлмөрийн чуулган болон ахмадуудын зөвлөгөөнийг зохион байгуулна.
- 1.1.3 Цүнхэгийн амралтад баригдсан ахмадын “Алтан үе” сувиллын барилгын дотно, гадна тохижилтын асуудлыг шийдвэрлэж, ажиллуулна.
- 1.1.4 Шинээр баригдаж буй барилга, бүтээн байгуулалтын ажлуудад хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан дэд бүтцийг бий болгох, хуучин барилгууд, явган хүний замыг тэдэнд ээлтэй дэд бүтэцтэй болгон засварлах асуудлыг дэмжинэ.
- 1.1.5 Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлж, өрх толгойлсон эцэг, эхчүүдийг дэмжих бодлого баримтална.
- 1.1.6 Иргэний нийгмийн байгууллагуудыг дэмжин, төрийн зарим чиг үүргийг гэрээгээр гүйцэтгүүлж, төрийн үйлчилгээний чанарыг иргэдийн оролцоотой хянах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 1.1.7 Амьжиргааны түвшний судалгаа хийж, өрхүүдийг эрэмбэлэн, судалгааны үр дүнг харгалзан зорилтот бүлгийг халамжийн үйлчилгээнд хамруулна.
- 1.1.8 Аймгийн Татварын хэлтэст бүртгэлтэй, цалингийн ашгийн тайлан өгч байгаа нийт аж ахуйн нэгж байгууллага, ажил олгогчийг нийгмийн даатгалд бүрэн хамруулна.
- 1.1.9 Нийгмийн даатгалын үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулж, малчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийн хамрах хүрээг өргөжүүлэн, нийгмийн даатгалд даатгуулагчдыг эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 65 хувьд хүргэж нэмэгдүүлнэ.
- 1.1.10 “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөгжлийн байр” –ын хэвийн үйл ажиллагааг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.

1.2 Эрүүл мэндийн чиглэлээр:

Хүн амд үзүүлэх анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагын тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж эрүүл мэндийн мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны ажлыг эрчимжүүлж ард иргэдийн эрүүл мэндийн мэдлэг боловсролыг дээшлүүлснээр хүн амын өвчлөл эндэгдлийг бууруулна.

- 1.2.1 “Элэг бүтэн Увс”, “Цахим эрүүл мэнд”, “Сувилахуйн шинэчлэл” дэд хөтөлбөр, эрүүл мэндийн салбарыг хөгжүүлэх дунд хугацааны хөтөлбөр шинэчлэн боловсруулж, “Жирэмснээс хамгаалах эм, хэрэгслийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, үр хөндөлтийн эрсдэлээс сэргийлэх нь”, “Нийгмийн эгэх хариуцлагыг бэхжүүлэх нь” “Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр-5” хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.2 Баг-83” явуулын эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээгээр иргэн бүрийг нэг удаа нарийн мэргэжлийн эмч нарын урьдчилан сэргийлэх эрт илрүүлгийн үзлэгт үнэ төлбөргүй хамруулна
- 1.2.3 Хог хаягдал түр хадгалах байр, цогцос хадгалах байр шинээр барьж, ходоодны уян дуран засварлаж, халдвартын тасаг, цусны банк ариутгалын хэсэгт урсгал засвар хийнэ.
- 1.2.4 Эрчимт эмчилгээ яаралтай тусламжийн тасагт гемодиализийн хэсэг нээж, хүний нөөц, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
- 1.2.5 Аймгийн Эрүүл мэндийн газар, Баруунтуруун сумын сум дундын эмнэлэг, сумын эрүүл мэндийн төвийн авто машины парк шинэчлэлийг үе шаттайгаар хийж ЗӨСТ- г хээрийн шинжилгээний тандалт судалгааны мотоциклтой болгоно.
- 1.2.6 Баг бүрийг эмчтэй болгон чадавхжуулж, унааны асуудлыг үе шаттайгаар шийдвэрлэн, “Багийн эмчийн цомог”, үзлэгийн байраар хангаж, утсан сүлжээний мэдээллийн технологи ашиглан, эргэх холбоотой ажиллана.
- 1.2.7 Эрүүл мэндийн зарим тусламж үйлчилгээг иргэн, төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны оролцоотойгоор үзүүлж, салбар дундын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэн, үр дүнг тооцон ажиллана.
- 1.2.8 Анхан болон хоёрдогч шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагуудыг Эх нярайн цомог, бусад шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
- 1.2.9 Аймгийн эрүүл мэндийн салбарын эмч мэргэжилтнүүдийг урт болон богино хугацааны дотоод, гадаадын сургалтад үе шаттайгаар хамруулах, нарийн мэргэжлийн багийг урилгаар ажиллуулж, ажлын байрын сургалт зохион байгуулж чадавхжуулна.
- 1.2.10 Халдварт өвчин, гамшгийн үеийн эм, эмнэлгийн хэрэгслийн нөөц бэлэн байдлын хариу арга хэмжээг шуурхай, оновчтой зөв зохион байгуулж, мэдээллийн шуурхай удирдлагын нэгж бий болгон, үр дүнг тооцон ажиллана.
- 1.2.11 Аймгийн Засаг даргын дэргэд “Эрүүл мэндийг дэмжих сан” байгуулах эрх зүйн орчныг судалж, гамшгийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний бэлэн байдлын нөөцийг бий болгоно.
- 1.2.12 Хүүхдийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчигээний чанар хүртээмжийг сайжруулж 0-5 насны хүүхдийн эндэгдлийг урьд оныхоос 20 хүртэл хувиар бууруулж эндэгдлийн шалтгаан үр дагаврыг судлан ажиллаж, халдварт өвчний гаралтыг бууруулна.

1.3. Боловсролын чиглэлээр:

Сургууль, цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, сургалтын чанарыг сайжруулна.

- 1.3.1 Иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудаас сургууль, цэцэрлэг байгуулах болон байгууллагын дэргэдэх стандарт хангасан цэцэрлэг шинээр байгуулах үйл ажиллагааг дэмжиж, сургууль цэцэрлэгийн хүртээмж, хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.

- 1.3.2 “Үдийн цай” хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж эрүүл, баталгаат хоол, хүнс хэрэглэх нөхцөл бүрдүүлж, “Үдийн хоол” хөтөлбөр хэрэгжүүлэх талаар судалж шийдвэрлэнэ.
- 1.3.3 Сургуульд “Биеийн тамирын талбай”, дотуур байранд “Монгол зан үйл амьдрах ухааны өргөө”-г үе шаттай байгуулж, цэцэрлэгт “Эцэг эхэд зөвлөгөө өгөх” ажлыг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.4 “Насан туршийн боловсролын төв”-ийг байгуулж, энэхүү төвөөр дамжуулан олгох сургалтын хүртээмжийг сайжруулж шинэ шатанд гаргана.
- 1.3.5 Аймгийн боловсролын салбарын удирдлага, багш, ажилтны туршлага судлах хөтөлбөрт дотоод, гадаад аяллыг зохион байгуулж үр дүнг нь тооцон ажиллана.
- 1.3.6 Сургууль, цэцэрлэгийн хатуу, зөөлөн эдлэл, цэцэрлэгийн хүүхдийн тоглоомыг шинэчлэх, сургуулийн номын санг номоор хангах ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.7 Улаангом сумын зарим багт хүүхдийн цэцэрлэгийг шинээр барих ба шинээр баригдах орон сууцны 1 давхрыг хүүхдийн цэцэрлэгийн зориулалтаар ашиглаж болох төлөвлөлт, бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.8 Бөхмөрөн, Өндөрхангай, Давст, Сагил, Тариалан, Өлгий, Зүүнговь, Ховд, Хяргас, Тэс сумдын сургуулийн дотуур байруудыг засварлана.
- 1.3.9 “Боловсролыг дэмжих сан” байгуулах эрх зүйн орчинг судалж, оюуны чадварын спортуудыг хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
- 1.3.10 Улаангом сумын 9-р багт баригдаж буй цэцэрлэгийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 1.3.11 Улаангом сумын 2-р багт 25 хүүхдийн цэцэрлэг, 6-р багт 100 хүүхдийн цэцэрлэгийг орон нутгийн хөрөнгөөр худалдан авч хэвийн үйл ажиллагааг хангаж цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.3.12 Аймгийн зарим сургууль, цэцэрлэгийн гал тогоог 380 вольтийн цахилгаанд холбоно.

1.4 Соёл урлагийн чиглэлээр:

- 1.4.1 Соёл, урлагийн байгууллагын хөгжим, техник хэрэгслийн хангалтыг үе шаттайгаар шинэчилж, аймгийн Ойрад театрт шинэ уран бүтээл туурвихад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.4.2 Ойрадын урлаг, соёлыг өвлөн уламжлах, сурталчлах, таниулах, түгээн дэлгэрүүлэх хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжиж, баруун Монголчуудын соёлын дархлааг бэхжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.4.3 Угсаатны зүй, зан үйлийн холбогдолтой ном товхимол, цомог, баримтат кино гаргах, түүх соёл, угсаатан судлалын эрдэм шинжилгээний хурлыг зохион байгуулах, залуу судлаачдыг үе шаттай дэмжинэ.
- 1.4.4 Биет болон биет бус соёлын өвийг хадгалж, хамгаалах, биет бус өвийг бүртгэн, баримтжуулалтыг цахим хэлбэрт шилжүүлэх, музей, орон нутаг судлах танхимын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, сан хөмрөгийн баяжилтад дэмжлэг үзүүлэх, эд өлгийн шинэчилсэн дансны үнэ тогтоох, түүх соёлын хөдлөх дурсгалын хяналтын тооллого явуулах асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ.
- 1.4.5 Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит “Авьяас” уралдааныг зохион байгуулна.
- 1.4.6 Музейн болон орон нутгийг судлах танхимын үзмэрт дахин үнэлгээ хийж, эд өлгийн шинэчилсэн дансны үнэ тогтоох, түүх соёлын хөдлөх дурсгалын үзлэг тооллогыг явуулна.

1.4.7 Номын сангийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах, соёл урлагийн байгууллагын цахилгаан, сантехник болон халаалтын шугамын асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ.

1.5 Спортын чиглэлээр

1.5.1 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн Пара спортыг хөгжүүлэх, аймгийн шигшээ багтай болох, улс, олон улсын чанартай уралдаан тэмцээнд оролцох нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.

1.5.2 Нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлэх зорилгоор спортын уралдаан тэмцээнийг шат дараалалтай зохион байгуулахыг дэмжиж, аймгийн Засаг даргын нэрэмжит “Аваргын гараа” жүдо, чөлөөт, үндэсний бөхийн тэмцээнийг улирал бүр, “Увс дуулиан” хөл бөмбөгийн тэмцээнийг зохион байгуулна.

1.5.3 Багийн спортыг хөгжүүлэх зорилгоор мэргэжилтэн дасгалжуулагчдыг урьж ажиллуулахад дэмжлэг үзүүлж, шинээр хөгжиж буй байт харваа, бокс, хүндийн өргөлт, спорт авиралт, бадминтон, софт теннисний спортын дасгалжуулагч, техник тоног төхөөрөмжөөр хангах асуудлыг судлан шийдвэрлэнэ.

1.5.4 Цэнгэлдэх хүрээлэнг спортын зориулалтаар тоноглох асуудлыг судалж, хөлбөмбөг, цана тэшүүр, хөнгөн атлетикийн спортыг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

1.5.5 Спортын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн бус байгууллагуудтай хамтарч, дэмжиж ажиллана.

1.5.6 Хүүхдийн оюуны спортын ордон байгуулна.

1.5.7 Сагсан бөмбөг, хөлбөмбөг, волейболын зэрэг шигшээ багуудыг бүс, улсын чанартай тэмцээнд оролцоход нь дэмжлэг үзүүлнэ.

1.6 Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын чиглэлээр

1.6.1 Сумдын Засаг даргын Тамгын газарт Гэр бүл, хүүхэд залуучуудын асуудал хариуцсан орон тооны ажилтан ажиллуулна.

1.6.2 Улаангом сумд хөдөлмөр амралтын зусланг ажиллуулна.

1.6.3 Бүтэн өнчин хүүхдүүдэд зориулан “Амьдралын гараа” сан нээж, 18 нас хүртэл дэмжлэг үзүүлнэ.

1.6.4 Өсвөр үе, залуучуудын хөгжлийг дэмжих дэд хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэх, “Залуучуудын Хөгжлийн Төв”-ийн үйл ажиллагааг дэмжиж ажиллана.

1.6.5 “Баруун монголын хүүхдүүд” бүсийн чуулган зохион байгуулах, хүүхэд, гэр бүлийн хүчирхийллийн хохирогчийг хамгаалах байртай болгох асуудлыг судлан шийдвэрлэнэ.

1.6.6 Оюутан залуучуудыг дэмжих тэтгэлэгт хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖИЛ

“Монгол улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”-тай уялдуулан аймгийн хөгжлийн хэтийн зорилтыг шинэчлэн боловсруулж, хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэлийн салбарт дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэх, аялал жуулчлал, жижиг дунд, хөнгөн, хүнсний үйлдвэрлэл, дэд бүтцийг хөгжүүлэх замаар “ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖИЛ” - ийг хангана.

2.1. Хөдөө аж ахуйн хөгжил

- 2.1.1. Мал аж ахуй, газар тариалан хосолсон буюу дагнасан “ФЕРМЕРИЙН АЖ АХУЙ ХӨГЖҮҮЛЭХ” өндөр ашиг шимт мал, амьтныг өсгөн үржүүлэхийг бодлогын хүрээнд дэмжинэ .
- 2.1.1 Аймаг, сумын өвс, тэжээлийн аюулгүйн нөөц бүрдүүлж, шаардлагатай газарт агуулах саравч нэмж барих, хадлангийн нөөц бүхий сумдыг түшиглэн, олон наст ургамал тариалах, тариалангийн талбайн хөрсийг элэгдэл эвдрэлээс хамгаалах, хортон мэрэгчтэй тэмцэх ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.
- 2.1.2 Хувийн мал эмнэлгийн үйлчилгээг дэмжин, халдварт, паразит өвчинтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд малыг бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх, мал эмнэлгийн ариун цэврийн лабораторийг итгэмжлэлд оруулж, тоног төхөөрөмж суурилуулах байрны асуудлыг шийдвэрлэн, “МОНГОЛ МАЛ” хөтөлбөрийг дэмжиж ажиллана.
- 2.1.3 "Увс түншлэл", “Шилмэл мал” үзэсгэлэн худалдаа, үржлийн малын үнэ хаялцуулах дуудлага худалдаа зохион байгуулж, улс, бүсийн хэмжээнд зохиогдсон үзэсгэлэн яармаг, арга хэмжээнд иргэн, аж ахуйн нэгжийг оролцуулна.
- 2.1.4 Усны эх үүсвэргүй, бэлчээрийн нөөц бүхий газруудад 5 хүртэл гүн өрмийн худаг гаргах, ашиглалтгүй болсон худгийг сэргээн засварлах замаар бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.1.5 Чацаргана тариалалтыг нэмэгдүүлж, зэрлэг чацаргана бүхий сумуудын чацарганы талбайг иргэд, хоршоо, нөхөрлөлд хариуцуулж эзэмшүүлнэ.
- 2.1.6 Усалгаатай тариалан, хүлэмжийн аж ахуйг дэмжиж, “ХҮЛЭМЖ”, “ЗООРЬ” хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэн, үр тариа, төмс, хүнсний ногооны тариалалтыг нэмэгдүүлэх, үрийг шинэчлэх, арвин ургац бүхий сортын үр, суулгацыг турших, нутагшуулах, таримал тэжээл, үр тарианы үрийн нөөц бий болгохыг дэмжинэ.
- 2.1.7 Хүнсний болон бусад бараа бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг хангуулах зорилгоор МХГ-ын Сорилтын нэгдсэн лабораторийг шаардлагатай суурин болон зөөврийн тоног төхөөрөмжөөр хангана.
- 2.1.8 Тэс сумын дунд бухын суваг шуудууг сэргээх ажлын судалгааг эхлүүлнэ.

2.2 Үйлдвэрлэлийн хөгжил

- 2.2.1 Ашигт малтмалын хайгуул судалгааны ажлыг үргэлжлүүлж, үр дүнг тооцох, аймаг, сумын хөгжлийн төлөө хамтран ажиллах “Гэрээ”-г хэрэгжүүлж, ил тод, хариуцлагатай уул уурхай, ашигт малтмалын бодлогыг эрхэмлэн ажиллана.
- 2.2.2 Орон нутагт үйлдвэрлэгдэж буй бүтээгдэхүүнийг гааль, татвар, экспортын бодлогоор дэмжих асуудлыг судална
- 2.2.3 Уул уурхайн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн аймгийн зөвлөгөөн зохион байгуулна.

- 2.2.4 Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг бэхжүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлж, баялаг бүтээгчдийг дэмжин, үйлдвэрлэгчид, хувийн хэвшлийг чадавхижуулахад анхаарах, хөнгөлөлттэй зээл, тусламжид хамруулах, тэдний үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг орон нутагтаа түлхүү худалдан авах, зах зээлийг өргөтгөх, шинэ техник, технологи нэвтрүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.
- 2.2.5 Суурь судалгаан дээрээ үндэслэн, дотоодын үйлдвэрлэлийн тэргүүлэх чиглэлээ оновчтой тодорхойлж, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжих, ДНБ-ийг өсгөхөд чиглэсэн ЖДҮ-ийг хөгжүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.6 Чацарганыг кластержуулж хөгжүүлэх, боловсруулах үйлдвэрийн технологийг шинэчилж, хүчин чадал, экспортлох бүтээгдэхүүний нэр төрлийг нэмэгдүүлэхийг дэмжиж ажиллана.
- 2.2.7 “Чацаргана-2” хөтөлбөрийг боловсруулж, чацаргана тариалагч, үйлдвэрлэгчдийн зөвлөгөөнийг зохион байгуулна.
- 2.2.8 Малыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах, үр ашгийг нь тогтвортой өсгөх зорилгоор аймгийн төвд “Мах боловсруулах үйлдвэр” байгуулах асуудлыг судлан дэмжиж, бүтээгдэхүүнийг экспортлох, малын түүхий эд, дайвар бүтээгдэхүүн боловсруулах, зах зээлд гаргах замаар малчдын орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.9 Сэргээгдэх эрчим хүчний станц байгуулах судалгаа хийлгэнэ.
- 2.2.10 Улаангом сумын 1, 9-р багийн цахилгааны хангамж муутай айл өрхүүдийн цахилгааны чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлыг үе шаттайгаар шийдвэрлэнэ.
- 2.2.11 Нутгийн нэрийн бүтээгдэхүүн \цагаан ултай гутал, сүү, цагаан идээ, арвайн гурил, жамц давс, эмээл, гэрийн модон эдлэл, зөөлөн оёдол...\-ий үйлдвэрлэл, нэр төрлийг олшруулах, сав баглаа боодлыг сайжруулан, дотоод, гадаад зах зээлд гаргахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 2.2.12 Малыг ноос угаах, ээрэх, самнах улмаар боловсруулах үйлдвэр байгуулахыг дэмжиж ажиллана.
- 2.2.13 Худалдаа, нийтийн хоол бусад үйлчилгээний газруудын ажил үйлчилгээний стандартыг хэвшүүлэх, хэрэглэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах, сургалт сурталчилгааны ажил, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

2.3 Хот байгуулалт, дэд бүтцийн хөгжил

- 2.3.1 Улаангом сумын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг батлуулж, хэрэгжүүлж ажиллах, үйлдвэрийн районы хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө хийлгэнэ.
- 2.3.2 Барилгын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, “АЖЛЫН БАЙР + ГЭР” хөтөлбөр хэрэгжүүлэх асуудлыг судлан шийдвэрлэж эхлүүлнэ.
- 2.3.3 Улаангомд цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.
- 2.3.4 Шаардлага хангахгүй байгаа барилгажсан хэсгийг болон ашиглалтын хугацаа дууссан хуучин орон сууцыг дахин төлөвлөлтөд хамруулах ажлыг судалж дэмжинэ.
- 2.3.5 Хувийн хэвшилд суурилсан тээвэр зуучлалын байгууллагын хүрээг өргөтгөн орон нутаг, хот хоорондын тээврийн үйлчилгээний хүртээмж, чанарыг сайжруулж, авто замын хөдөлгөөний удирдлага зохицуулалтын “УХААЛАГ ” тээврийн систем нэвтрүүлнэ.
- 2.3.6 Аймгийн төвийн авто замын шинэчлэлийг үргэлжлүүлэх, Улаангом- Завханы Сонгино чиглэлийн хатуу хучилттай замыг барьж дуусгана.
- 2.3.7 Улаангомдын гэр хорооллын нарийн гудамжуудыг өргөтгөж, бороо цасны ус тогтоолдог газруудад элс хайрга, шороо асгаж тэгшлэх, гэрэлтүүлэгтэй

- болгох ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлэх, авто замын уулзвар болон зарим цэгүүдэд ус зайлуулах суваг, гарц гаргана.
- 2.3.8 Аймаг, сумын төвийн нам даралтын зуухтай хэрэглэгчдийг төвлөрсөн дулаан хангамжийн системд үе шаттай холбох, сумдын төвд нэгдсэн халаалтын сүлжээ байгуулах ажлыг үргэлжлүүлнэ.
- 2.3.9 Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний газар, 4-р 10 жилээс 2-р 10 жилийн урдуур хээрийн бохирын шугамын чиглэлийн, Улаангом коллежээс Өгөөж төвийн чиглэлийн бохирын шугамын зураг төсөв хийлгэхийг дэмжиж, аймгийн төвд үйлчлэх бохирын тусгай зориулалтын автомашиныг шинэчлэнэ.
- 2.3.10 Орон сууцнуудын гадна орчинд хүүхдийн тоглоомын талбай, оршин суугчдын амарч суух орчин, ногоон байгууламж бүрдүүлж, орон сууцнуудыг өндөр хурдны шилэн кабельд холбох замаар хоёрлосон үйлчилгээг нэвтрүүлэх ажлыг судлан шийдвэрлэнэ.
- 2.3.11 Орон сууцнуудын ашиглалт, засвар үйлчилгээг хариуцах СӨХ байгуулж дэмжлэг үзүүлнэ.
- 2.3.12 Цагаанхайрхан сумын Мөндөөхэй, Наранбулаг сумын Бохиргын даваа, Өндөрхангай сумын Боомын голын зам засаж сайжруулах ажлыг хэрэгжүүлнэ.
- 2.3.13 Улаангомьн нийтийн тээврийн үйлчилгээг сайжруулж, дэмжлэг үзүүлэх, ачаалал бүхий зам дагууд автобусны буудал нэмж барина.
- 2.3.14 Улаангом сумын 1, 2-р цэцэрлэгийн гадна авто зогсоол барина.
- 2.3.15 Хатуу хучилттай авто замуудын тэмдэг тэмдэглэгээг сайжруулж зарим цэгүүдэд гарц хийж, хурд сааруулагч тавина.
- 2.3.16 Улаангомьн сумын үерийн хамгаалалтын даланг засварлана.
- 2.3.17 Улаангом сумын хатуу хучилттай авто замын арчилгаанд дэмжлэг үзүүлнэ.
- 2.3.18 Улаангом сумын ДДТ-5-аас хэрэглэгчдийг холбох ажлыг эхлүүлнэ.

2.4 Аялал жуулчлалын хөгжил

Хүрээлэн буй орчиндоо ээлтэй, байгалийн болон бусад нөөц, дурсгалуудад тулгуурласан боломжит маршрут бүхий тусгай сонирхлын аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.

- 2.4.1 Аймаг, сумын онцлогт тохирсон аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэхээс гадна, үндэсний зан заншил, уламжлал, түүх, соёл, онгон байгаль, Увс, Хяргас нуурыг түшиглэн рашаан сувилал, амралтын газрууд байгуулах асуудлыг судлан, аялал жуулчлалын байгууллагуудыг дэмжиж ажиллана.
- 2.4.2 Аялал жуулчлалын байгууллагуудын үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах, жуулчдын сонирхол татахуйц өв уламжлал, язгуур урлагийн олон улсын наадам, үндэсний бөхийн Аваргуудын нэрэмжит “Увс нуур” цомын барилдаан, чацарганы баяр зэрэг эвент арга хэмжээ зохион байгуулж, аялал жуулчлалын чиглэлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэн, өрхийн түвшинд явагдах эко үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.
- 2.4.3 Аялал жуулчлалын бүс нутгууд болон гол зам маршрутын дагуу түр буудаллах цэгүүд байгуулах, газрыг иргэн, аж ахуйн нэгжүүдэд нээлттэй төсөл сонгон шалгаруулах замаар олгож дэмжлэг үзүүлнэ.
- 2.4.4 Аймгийн үзэсгэлэнт байгаль, түүх соёлын дурсгал, уламжлалт ахуй соёлыг гадаад, дотоодод сурталчлах, мэдээлэл солилцох аялал жуулчлалын цахим вэб сайт, мэдээллийн төвүүдийг ажиллуулах, сурталчилгааны материалыг шинэчлэх, дотооддоо болон олон улсын уулзалт, хамтарсан аялал, үзэсгэлэн яармаг, үйл ажиллагааг дэмжиж оролцоно.

2.5 Төсөв, санхүүгийн бодлого

Төсвийн тухай хуулийг хэрэгжүүлж, төсөв, санхүүгийн ил тод байдлыг хангаж ажиллана.

2.5.1 Татварын бааз суурийг өргөтгөж, орон нутгийн татварын орлогын төлөвлөгөөг нэр төрлөөр нь жигд ханган биелүүлж, татварын орлогыг нэмэгдүүлнэ.

2.5.2 Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг хангаж, төрийн сангийн дотоод хяналтыг сайжруулна.

2.5.3 Санхүүгийн хяналт шалгалтын үр дүнг сайжруулж, гарсан зөрчил, дутагдлыг арилгахад зөвлөмж, чиглэл өгч, хариуцлага тооцож ажиллана.

2.5.4 Орон нутгийн өмч хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалт, бүртгэлээр тавих хяналтыг сайжруулна.

2.5.5 Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг ил тод болгож, иргэд, олон нийтийн оролцоо, хяналтыг нэмэгдүүлнэ.

2.5.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг мөрдүүлж, нягтлан бодогчдын мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлж, аттестатчилал явуулна.

2.5.7 “Төсвийн сахилга бат-Иргэдийн оролцоо, хяналт” хөтөлбөрийг боловсруулан хэлэлцүүлж, батлуулна.

ГУРАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ

Иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг сайжруулан, ногоон орчныг бүрдүүлэх, байгалийн нөөцийн хомсдол, байгаль орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, “НОГООН ХӨГЖИЛ”- ийн бодлогыг баримталж ажиллана.

3.1 Байгаль орчин, ногоон хөгжил

- 3.1.1 Ногоон аймаг, ногоон сум болох хөдөлгөөн өрнүүлэн, хүний эрүүл мэнд, байгальд ээлтэй технологи нэвтрүүлнэ.
- 3.1.2 Аймгийн хэмжээнд улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалтай газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлэх, шинжлэх ухааны ач холбогдол бүхий тусгай цэгүүдийн тоог нэмэгдүүлэн хамгаалалтанд авах ажлыг эрчимжүүлнэ.
- 3.1.3 Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн байгаль хамгаалах үйл ажиллагааг дэмжиж, чадавхижуулах ажлыг эрчимжүүлэх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалах чиглэлээр орон нутгийн болон бусад төсөл хөтөлбөрийн байгууллагатай хамтран ажиллана.
- 3.1.4 Аймаг, сумын хэмжээнд хөрсний доройтол, цөлжилтөөс сэргийлэх бодлого хэрэгжүүлж ажиллана.
- 3.1.5 Байгалийн гэнэтийн аюулаас (газар хөдлөлт, ой, хээрийн түймэр, хүчтэй салхи шуурга, хортон шавж гэх мэт) урьдчилан сэргийлэх, мэдээллийг орон нутгийн иргэдэд шуурхай хүргэж, байгалийн гамшиг, аюулаас хамгаалах сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулна.
- 3.1.6 Хөрс, ус, агаар, усны болон бусад орчны бохирдлыг бууруулах, төв суурин газруудын ногоон байгууламжийн хэмжээг нэмэгдүүлэх ажлыг иргэд, аж ахуйн нэгж, сайн дурынхантай хамтран зохион байгуулна.
- 3.1.7 Ойн хөнөөлт шавжийн тархалтын судалгаа, тэмцлийн ажлыг зохион байгуулах, ойн аж ахуйн арга хэмжээ, ойжуулалт, ойн зурвас, ногоон хэрмийн туслах зурвас байгуулах ажлыг үе шаттайгаар хийж гүйцэтгэнэ.
- 3.1.8 Аймгийн болон ой бүхий 15 сумын “Ойн менежментийн төлөвлөгөө”-г батлуулж, хэрэгжүүлж ажиллана.
- 3.1.9 Өндөрхангай, Түргэн, Малчин сумд дахь Сум дундын ойн ангийн болон ойн санг хариуцан хамгаалах, эзэмших нөхөрлөлүүдийн үйл ажиллагааг дэмжин, тэднийг мэргэшүүлэх, сургах, үйл ажиллагааг тогтмолжуулах, урамшуулах замаар ойн зөрчил, хууль бус огтлолт, тээвэрлэлтийг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- 3.1.10 Усны тооллогыг орон нутгийн хэмжээнд жил бүр зохион байгуулж, иргэдийг эрүүл ахуйн шаардлагад нийцсэн усаар хангах, хот суурин газрын усны бохирдлыг бууруулах арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
- 3.1.11 Усны нөөцийг хамгаалж хомсдолоос сэргийлэх нэгдсэн менежментийг хэрэгжүүлж, иргэд, нөхөрлөлийн хүчээр булаг шандын эхийг хамгаалах тохижуулах, эзэмшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 3.1.12 Хамгаалалтын захиргааны үйл ажиллагааг дэмжиж, байгаль хамгаалагчдыг бие хамгаалах хэрэгсэл, унаа, багаж төхөөрөмж, хувцас, цасны мотоцикль, завь, нэг загварын ажлын байраар хангах, газар нутгийг нь тэмдэгжүүлэхэд анхаарна.
- 3.1.13 Ан агнуурын менежмент төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, загас, агнуурын амьтан, байгалийн ургамлын нөөцийн судалгаа хийж, биологийн төрөл зүйлийн нөөцийг нэмэгдүүлэх, ашигт болон нэн ховор, ховор ургамлыг тарималжуулах ажлыг өргөжүүлнэ.

- 3.1.14 Улаангом суманд эхэлсэн хогийн менежментийн үйл ажиллагааг дэмжиж, хог хаягдлыг боловсруулах үйлдвэр байгуулах ажлыг дэмжинэ.
- 3.1.15 Байгалийн баялаг ашиглах \ашигт малтмал, ус, барилгын материал...г.м\ гэрээ, төлөвлөгөөтэй ажилладаг аж ахуйн нэгжүүдэд байгаль орчны аудит болон мэргэжлийн байгууллагын мониторинг, байгаль орчны нөлөөлөх байдлын үнэлгээг хуулийн хугацаанд тогтмол хийлгэж хэвшүүлнэ.
- 3.1.16 Уул уурхайн дүйцүүлэн хамгааллын төслийг үе шаттай хэрэгжүүлэхэд аймаг орон нутгийн оролцоог нэмэгдүүлж, бичил уурхайн үйл ажиллагааг хууль, тогтоомжийн дагуу дэмжиж, зохион байгуулалтад оруулна.
- 3.1.17 Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын хууль бус олборлолтыг зогсоох, батлагдсан нөөцөд тулгуурлан, орд карьерийг эзэмшүүлэх, ашигласны төлбөр үнэлгээг шинэчлэн мөрдүүлнэ.
- 3.1.18 Тариалан сумын Бор хавцал, Өмнөговь сумын Орлого, Цэрэнцэг, Хяргас сумын Ичээтийн гол, Түргэн сумын Бургастайн голд нөхөн сэргээлт хийнэ.
- 3.1.19 Ачит, Үүрэг, Хяргас нуурын загасны нөөцийн судалгаа хийлгүүлж загас агнуурын менежмент төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлнэ

ДӨРӨВ: ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ, ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

4.1 Засаглалын бодлого:

Тогтвортой, хариуцлагатай, ил тод, эрх зүйт төрийн албыг төлөвшүүлнэ.

- 4.1.1 Төрийн албаны бүх шатанд шударга, ил тод, хариуцлагын тогтолцоо бий болгож, төрийн бүх шатны байгууллага, албан тушаалтнуудыг нийгмийн шударга ёсны зарчмыг үйл ажиллагаандаа тууштай баримтлан хуулийн хүрээнд ажиллуулна.
- 4.1.2 Төрийн захиргааны байгууллагыг оновчтой бүтэцтэй болгож, төрийн албан хаагчдын тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцлийг хангана.
- 4.1.3 Төрийн албан хаагчдыг мэдлэг, туршлага, ур чадвараар нь сонгон авдаг журмыг мөрдөж, төрийн албаны шалгалт, удирдах албаны сонгон шалгаруулалтыг цахим хэлбэрээр явуулж, “Төрийн албан хаагчдыг чадваржуулах” дэд хөтөлбөрийг батлан хэрэгжүүлнэ.
- 4.1.4 Төрийн албан хаагчдыг сургаж хөгжүүлэх, мэргэшүүлэх танхимыг тохижуулан танхимын болон зайн сургалтын хамрах хүрээг нэмэгдүүлж, төрийн албаны мэргэшсэн, чадварлаг байх нөхцөлийг дэмжинэ.
- 4.1.5 Аймгийн Засаг даргын тамгын газарт “Чанарын удирдлагын ISO 9001:2015” стандартыг хэрэгжүүлж, сумдын ЗДТГ, агентлагт хэрэгжүүлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 4.1.6 Аймгийн ЗДТГ, сумдын тамгын газар, агентлагийн техник тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар сайжруулж, цахим засаглалыг хэрэгжүүлж ажиллана.
- 4.1.7 Төрийн байгууллагуудын хоорондын ажлын уялдаа холбоог сайжруулж, хүнд суртал, чирэгдлийг арилгаж, үйлчилгээг шуурхай хүртээмжтэй хүргэн, үйл ажиллагаанд нь дэмжлэг үзүүлнэ.
- 4.1.8 Иргэдийн санал, хүсэлт, өргөдөл гомдлыг хүлээн авч хуулийн хугацаанд шийдвэрлэн, бодлого шийдвэр гаргахдаа саналыг нь тусгах, ил тод байдал, оролцоог дэмжиж, иргэдээ дээдэлсэн нээлттэй, хариуцлагатай хяналттай төрийн үйлчилгээ бий болгоно.
- 4.1.9 Сумдын Засаг даргын тамгын газрын барилгын засвар тохижилт, авто машины парк шинэчлэлт хийх, багийн Засаг дарга нарыг сургалтанд хамруулах, унаажуулах асуудлыг үе шаттайгаар шийдвэрлэнэ.
- 4.1.10 Баруун бүс нутгийн хөгжлийн бодлогыг дэмжиж, хамтын ажиллагааг сайжруулж, тэргүүлэх чиглэлээр хамтарч ажиллана.
- 4.1.11 Төрийн зарим чиг үүргийг хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллага, мэргэжлийн холбоодоор гүйцэтгүүлэх бодлого баримталж, 4 талт түншлэлийг хөгжүүлэхэд бодлогыг дэмжин ажиллана.
- 4.1.12 Хөрш зэргэлдээ ОХУ, БНХАУ-ын муж, улс, аймгуудтай бүх салбарт харилцааг гүнзгийрүүлэхээс гадна ОХУ-ын Сибирийн тойргийн бусад муж улсуудтай шинээр харилцаа тогтоож худалдаа, эдийн засгийн хамтын ажиллагааг эрчимжүүлнэ.
- 4.1.13 Гадаад худалдааны тааламжтай нөхцөлийг бүрдүүлж, орон нутгийн чанартай бараа бүтээгдэхүүнийг хөрш зэргэлдээ бүс нутгуудад нийлүүлэх боломжийг судлан шийдвэрлэх, хил орчмын худалдааг хөнгөвчилж, хилийн боомтын дэд бүтцийг сайжруулж, хил орчмын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх зорилгоор иргэдийн чөлөөтэй зорчих нөхцөлийг сайжруулна.
- 4.1.14 Дэлхийн өндөр хөгжилтэй улс орнуудын хот, мужуудтай харилцааг өргөжүүлж боловсрол, эрүүл мэнд, хөдөө аж ахуй болон бусад салбарын төсөл хөтөлбөрүүдийг хамтран хэрэгжүүлж, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг

нэмэгдүүлж, төрийн албан хаагчдыг гадаадын улс орнуудад урт , богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалтанд хамруулна.

4.1.15 Олон Улсын Байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлнэ.

4.2 Хууль, эрх зүйн хөгжил

Хууль хяналтын байгууллагуудтай хамтарч иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлж, гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

4.2.1 Иргэдийн хууль, эрх зүйн боловсролыг нэмэгдүүлэх, сум, байгууллагуудад зохион байгуулах эрх зүйн сургалт, сурталчилгааны зардлыг шийдвэрлэх, “Эрх зүйн боловсрол” дэд хөтөлбөрийг боловсруулна.

4.2.2 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх, Авлигатай тэмцэх Үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллана.

4.2.3 Архидан согтуурахтай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлж, тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгжид тавих хяналтыг сайжруулна.

4.2.4 Аймгийн хэмжээнд тодорхой төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн зөвлөгөөнийг жил бүр зохион байгуулна.

4.2.5 Хууль сахиулах байгууллагуудтай хамтран сумдад хууль сурталчлах, иргэдийн хууль эрх зүйн мэдлэгийг дээшлүүлэх уралдаан, тэмцээн, аян зохион байгуулна.

4.2.6 Цагдаагийн байгууллагыг шаардлагатай техник хэрэгслээр хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.

4.2.7 Гэмт хэрэг зөрчлийн гаралтыг бууруулахад анхаарч, аймгийн хэмжээнд олон нийтийн цагдаагийн ажилтан ажиллуулах асуудлыг шийдвэрлэнэ.

4.2.8 Малын хулгайн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, алдагдсан малыг олох боломжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор хил орчмын сумдын бод малыг сум сумаас нь ялгагдах баталгаажсан тамгатай болгож, нэгдсэн бүртгэлд оруулах ажлыг судлан шийдвэрлэнэ.

4.2.9 Аймгийн Архивын тасгийг шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангаж, эд хөрөнгийн эрхийн бүртгэлийн архивын баримт бичгийг цахимжуулна.

4.2.10 Хууль хяналтын байгууллагуудын ажлын хариуцлагыг дээшлүүлэх, шүүхийн шийдвэрийн гүйцэтгэлийн хувийг нэмэгдүүлнэ.